

ZUTPHIENS BAROK ENSEMBLE

onder leiding van Elske Tinbergen

Echo's uit het Oosten

Muziek van Telemann, Graupner, Fasch en Benda

Zaterdag 20 november-15.30 uur-Martinuskerk-Kerkplein 1-Warnsveld
Vrijwillige bijdrage na het concert

www.zutphensbarokensemble.nl

Programma

Georg Benda (1722 - 1795)

Klavierkonzert in G dur:

Non tanto Allegro, Andante, Allegretto

Christoph Graupner (1683 - 1760)

Concerto a chalumeau, fagotto, violoncello, 2 violis , viola e cembalo:

Vivace, Quasi adagio, Allegro

Georg Philipp Telemann (1681 - 1767)

uit Suite in a:

Ouverture, Les Plaisirs I en II, Menuet I en II, Air à l'Italien, Passepied I en II

Johann Friedrich Fasch (1688 – 1758)

uit Ouverture in a:

Ouverture, Aria, Bourrée, Aria, Hornpipe

Echo's van Stadtpfeifer, Kunstgeiger, Hofmusiker, Lakaien, Studenten en Dilettanten

De muziek die vanmiddag klinkt getuigt van het rijke muziekleven in Duitse steden in de achttiende eeuw. Bij de havenstad Hamburg (Telemann) kunnen we ons een rijk muziekleven voorstellen. Bij Darmstadt (Graupner), in grootte vergelijkbaar met Arnhem, ook nog wel. Maar bij Gotha (Benda) en Zerbst (Fasch), in omvang te vergelijken met Zutphen en Doesburg, vinden wij, Nederlanders, het toch wel bijzonder dat daar zo veel muziek werd gemaakt.

Waar kwam die behoefte aan muziek vandaan en hoe was het muziekleven georganiseerd? Stadsbesturen hadden Stadtpfeifer en Kunstgeiger in vaste dienst, om officiële gebeurtenissen op te luisteren en om een bijdrage te leveren aan de Lutherse eredienst. Lasset die Musicam hören! klinkt het in het bekendste Lutherse koraal, Lobet den Herren. Telemann, Fasch en Graupner leverden dan ook vele kerkcantates, waarbij Graupner met 1418 stuks kampioen was. Stadtpfeifer kenden het opleidingssysteem van meester en gezel, waarbij een gezel tussen ongeveer zijn elfde en zeventiende jaar geleerd werd om direct van blad te spelen, op

verschillende instrumenten. Dat waren in eerste instantie koper- en houtblaasinstrumenten, maar ook strijkinstrumenten: de Kunstgeiger vielen hiërarchisch onder de Stadtpfeifer en waren bij hen in de leer. Het bespelen van meerdere instrumenten door één persoon had een keerzijde. J. S. Bach beklaagde zich in 1730 bij het stadsbestuur van Leipzig over het gebrek aan kwaliteit bij de stadsmusici, die zich onvoldoende specialiseerden in het bespelen van één bepaald instrument.

Als een stadsmusicus wilde excelleren op één instrument, dan deed hij er goed aan om in de leer te gaan bij een Hofmusicus. De adel betaalde graag voor kwaliteit en betrok virtuozen uit binnen- en buitenland, die gespecialiseerd waren in het bespelen van één instrument. Hofmusicus werden verder gerecruteerd uit de Pagen of Lakaien. Hofmuziek had een representatieve en diplomatieke functie. De Brandenburgse concerten van Bach ontstonden bijvoorbeeld als een diplomatiek geschenk. Georg Benda was hofmusicus. Hij verruilde het Berlijnse hof voor dat van Gotha, omdat hij zich daar meer op opera kon toeleggen. Dat is goed gelukt. Van zijn hand verscheen zelfs een kinderoperette, der Findling.

In universiteitssteden vormden studenten een derde categorie musici. Telemann, Fasch en Graupner begonnen hun loopbaan in de muziek aan de filosofische faculteit van de universiteit van Leipzig. Studenten verenigden zich in Collegia Musica. De muziek die van deze Collegia is overgeleverd getuigt van een hoog muzikaal niveau onder de studenten.

Ten slotte noemen we Dilettanten of Amateurmusicus als vierde categorie. Deze waren vaak welgesteld en konden zich permitteren zich toe te leggen op het bespelen van één instrument. De bekendste Dilettant uit de achttiende eeuw is wel de fluitspelende vorst Friedrich der Große. In de loop van de achttiende eeuw verschenen speciaal voor Dilettanten verschillende muziektijdschriften, bijvoorbeeld Der getreue Musikmeister (Telemann) en Musikalisches Allerley, Mancherley en Vielerley. Hierin werden stukken gepubliceerd die vaak grote technische vaardigheid vereisen, wat aantoont dat de kwaliteiten van Dilettanten, in de achttiende eeuw althans, niet mogen worden onderschat.

Wegens afwezigheid van onze muzikaal leider Elin Eriksson, hebben we dit programma ingestudeerd onder leiding van Elske Tinbergen (barokcello) en Paul van der Linden (barokhobo). Het concert wordt geleid door Elske Tinbergen.

Het Zutphens Barok Ensemble

De volgende spelers werken mee aan dit concert:

Viool: Thijs Beekman, Annie Martha Boerhave, Maaïke van Boven, Liesbeth Kuhlemajier, Peter Schrier, Ien Slijkhuis, Jeroen Tonnaer.

Altviool: Els Kluin, Josée Pegt. **Cello:** Jolly Berfelo, Sanne van de Velden. **Blokfluit:** Lizet Penson. **Traverso:** Martin Knotters, Marie Meyran. **Hobo's:** Rudi Grevink, Inge Lukkien. **Chalumeau:** Peter Hutten. **Fagot:** Silvia Schildkamp. **Klavencimbel:** David Jorritsma. **Theorbe en barokgitaar:** Aart van Overmeir.

Het Zutphens Barok Ensemble legt zich toe op een historische speelstijl. Het ensemble speelt muziek die is geschreven in de periode tussen 1600 en 1800. De spelers gebruiken kopieën van barokinstrumenten of moderne instrumenten die aangepast zijn en spelen in een historische (lage) stemming. De blaasinstrumenten hebben slechts enkele kleppen en de strijkers spelen met een barokstok op darmsnaren. De leden zijn gevorderde amateurs, enkelen hebben een professionele achtergrond. Het ensemble staat onder leiding van barokvioliste Elin Eriksson en repeteert elke dinsdagavond in Zutphen.

Dit concert is mede mogelijk gemaakt door onze gulle gevers en sponsors. Met dank aan Bloemsierkunst Markerink in Zutphen.

Onze sponsors zijn:

PharmProspect
Advancing your Science & Business

Soms heffen we geen vastgestelde toegangsprijs. Om de kosten te dekken is er in dat geval na afloop van het concert een collecte bij de uitgang voor een vrijwillige bijdrage. Een bijdrage van gemiddeld €12,50 per bezoeker zou ons enorm helpen om onze concerten te blijven realiseren. U kunt zich bij de uitgang ook opgeven om donateur te worden.

Het **Zutphens Barok Ensemble** speelt regelmatig concerten op verschillende locaties. Kijk op onze website: www.zutphensbarokensemble.nl.